

Güzel Sanatlar Eğitiminde Bilgilendirme Haritası Tasarımı[§]

The Information Map Design In Fine Arts Education

Fırat Bilal^{1*}

¹Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Afyonkarahisar, Türkiye

Orcid: F.Bilal (0000-0003-3353-1935)

Özet: Görsel iletişim tasarımı eğitimi, tasarımcının eğitilmesi bağlamında dikkat edilmesi gereken bir konumda yer almaktadır. Görsel iletişimi sağlayan en iyi araçlardan biri olarak "Bilgilendirme Tasarımları" günümüzde insan hayatını kolaylaştırmakta ve ulaşmak istedikleri bilgiye en doğru şekilde ulaşabilmesini sağlamaktadır. Ortaya çıkan ürünler ya da fikirlerdeki görsel ve yazılı iletişim bağlantılarının da önemi yüksektir. Görsel Sanatlar alanında eğitim veren kurumlar bunu sağlama açısından önem taşımaktadırlar. Sürekli gelişen teknoloji ve bilgiler dahilinde bilgilendirme tasarımı ürünlerinin de aynı şekilde yenilenmesi ve insan hayatına uyum sağlaması gerekmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı görsel sanatlar eğitimi veren kurumların eğitim programlarında bilgilendirme tasarımı eğitim sürecini ve projelerinin nasıl uygulanabileceğini "Bilgilendirme Tasarımı Haritası" kapsamında incelemektir. Durum çalışması yönteminin kullanıldığı araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılı Bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Bölümünde açılan Ana Sanat Grafik Tasarım Atölye dersi kapsamında 4 haftalık süreç içerisinde toplanan verilerle şekillenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını Grafik Tasarım VI dersini seçen 9 öğrenci, öğretim elemanı ve araştırmacı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, yarı-yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacı ve öğrenci günlükleri, ses ve video kayıtları kullanılmıştır. Araştırmanın verileri tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın bulguları kapsamında 'görsel iletişimin önemi', 'eğitim süreci' ve 'eğitimde uygulanabilirlik' olmak üzere üç ana temaya ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel iletişim, sanat eğitimi, bilgilendirme tasarımı, bilgilendirme haritası tasarımı.

Abstract: Visual communication design training is placed where attention should be paid to the training parts of the additive. As one of the best tools that provide visual texture, Information Designs enable people to lighten their lives and achieve the effect they want to achieve in the most accurate way. This way of thinking is important in terms of developing ideas and developing a product. Links between visual and written communication has got highly importance on products or ideas. The institutions which give education on the Visual Arts department are significant in terms of providing this. Information design products, which we see around us, need to be renewed in the same way and adapt to our lives with evolving technology. In this case, purpose of the this study is to examine the Information Design education process and how the projects canbe implemented within the scope of Information Map Design. The study, in which the method of case study is used, is conducted in 4 weeks of Arts and crafts teaching program's course that was open in spring term of 2018-2019 academic year at the Department of Fine Arts Education at Anadolu University. In the research, semi-structured interviews, researcher and student diaries, audio and video recordings, semi-structured interviews were used as data collection tools. The data of the study were analyzed by thematic analysis method. Within the scope of the findings of the study, three main themes were reached 'the importance of visual communication', 'the education process' and 'the applicability in education'.

Keywords: Visual communication, art education, information design, information map design.

1. Giriş

"İletişim nedir? İletişimin çalışma prensibi nedir? Nerede ve ne zaman başlamıştır?" gibi sorular iletişimcilerin cevaplamakta zorlandığı sorulardandır. İletişim ile ilgili yazılan birçok kitap bu gibi sorularla başlar ama hiçbirinde bunun cevabını net olarak görünmemektedir. Çünkü iletişim farklı disiplinlerin birbiri ile etkileşimde

bulunmasıyla ortaya çıkmış ve gelişimini sürdürmüştür. İletişim her şeyden önce dilin, sözün kullanıldığı sistemli bir yapıdır. Bu sistemi oluşturma yetisini sadece insanların oluşturduğunu söyleyebilir. Diğer canlılar için de iletişim bir ölçüde geçerlidir ancak iletişimi sistemli, planlı, programlı bir yapı olarak ele aldığımızda iletişimsel edimi insan ile sınırlı tutmak doğru olur (Güngör, 2011). İn-

* İletişim Yazarı / Corresponding author. Eposta/Email : frtbl@gmail.com

Geliş Tarihi / Received Date: 03.04.2023 — Kabul Tarihi / Accepted Date: 30.05.2023

doi: 10.32329/uad.1272961

[§]Bu makale, yazarın "Güzel Sanatlar Eğitiminde Bilgilendirme Haritası Tasarımı Üzerine Bir Durum Çalışması" başlıklı yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur.

sanın sahip olduğu bu iletişim farklılığı sayesinde bilgiye sahip olarak, bu bilgiyi, kullanmak ve yönetmek açısından gelişim göstermiştir. Fleck'e göre "bilgiye sahip olan kişi bilgiyi sistemli, kanıtlanmış, uygulanabilir ve doğruluğu net olarak algılar. Her yabancı bilgi sistemi de aynı biçimde, henüz gerçekliği kanıtlanmamış, gizemli ya da hayali görünmüştür" (Burke, 2004). "Bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci" (Dökmen, 2005) olarak tanımlanan iletişim, nitelikleri ne olursa olsun iki sistem arasındaki bilgi alışverişi olarak düşünülebilir. Bilgilendirme tasarımı ürünleri bu alışverişin daha sağlıklı, kolay ve anlaşılabilir bir şekilde sistemler halinde aktarılmasını sağlayan araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

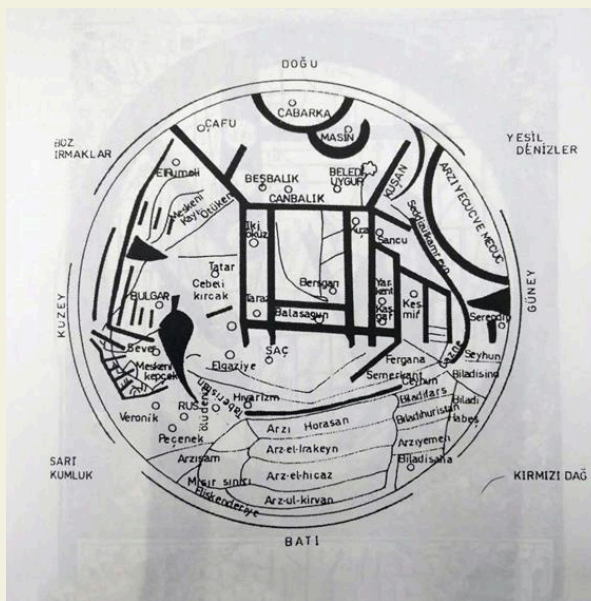
Görsel iletişim insanoglunun ilk iletişim kurmayı seçtiği yollardan biri olmuştur. İlk mağara resimlerinden hiyerogliflere, hiyerogliflerden yazıya ilerleyen zaman diliminde tercih edilen görsel iletişim, dil, din, ırk, yer, zaman fark etmeden tüm insanlığın en büyük ortak iletişim araçlarından biri olmuştur. Görsel iletişim insanların hayatlarını kolaylaştırarak bilgi aktarım biçiminin verimliliğini artırmıştır. Bu bilgilerin en etkili yolla aktarımını sağlamak için görsel tasarımcılar ortaya çıkmıştır.

Bilgilendirme Tasarımı Haritası olarak ilk ortaya çıkan örneklerden biri olan 1076 yılında Kaşgarlı Mahmud tarafından tamamlanan "Divan-ü-Lügat-it-Türk" isimli Türkçe sözlük içerisinde Kaşgarlı Mahmud'un çizdiği bir dünya haritası (Resim 1) bulunmaktadır. Dünya'nın tepsi gibi düz ve yuvarlak olarak resmedildiği bu harita çeşitli ülkelerin birbirlerine göre konumunu gösteren bir kroki biçimindedir. Orta Asya'nın büyük bir bölümünü, Çin ve Kuzey Afrika'yı, batıda ise Volga nehri görülmektedir.

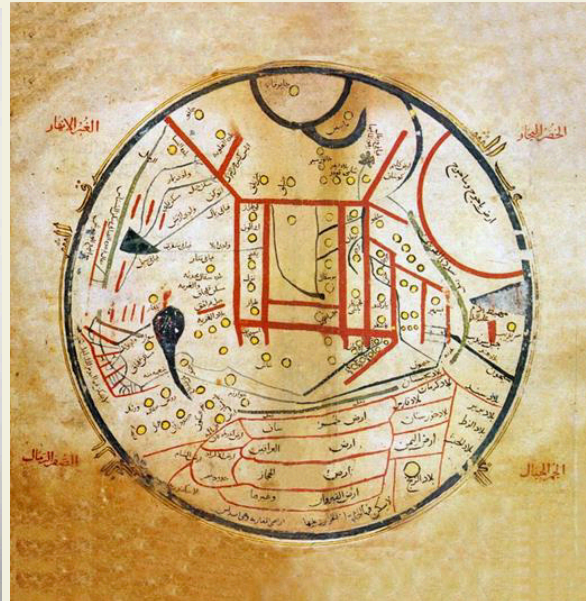
Dönemin başkenti Balasagun'un merkezinde bulunduğu haritada, üst bölüm doğu alt bölüm ise batı olarak ifade edilmiştir. Haritadaki sarı alanlar kumluk, yeşil renk olan alanlar deniz, kırmızı renk dağları, boz (ya da gri) renk ise ırmakları göstermektedir (Şerbetçi, 1999).

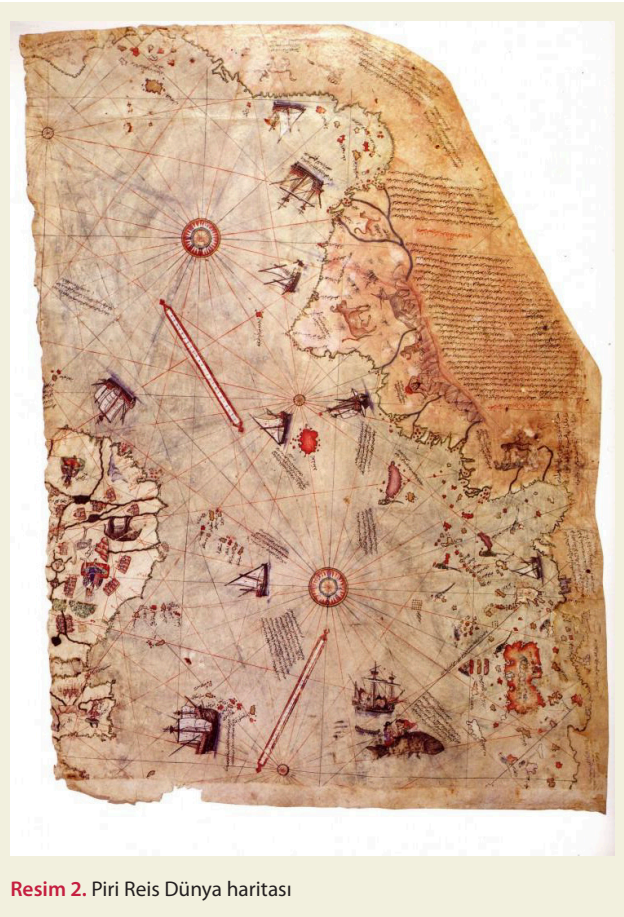
Bilgilendirme haritaları ve bilgilendirme tasarımı tarihinde, Piri Reis tarafından 1513 yılında hazırlanan 1. Dünya Haritası (Resim 2) önemli bir konumdur. 90/60 cm. büyüklüğünde bir parşömen üzerine çizilen harita İspanya, Portekiz ve Batı Afrika kıyıları ile Amerika kıtasının doğu kıyılarını kapsamaktadır. Piri Reis bu haritayı çizerken Doğu ve batı dünyasına ait birçok harita ile Kristof Kolomb'un çizmiş olduğu haritadan da yararlanmıştır. Ancak bu harita günümüzde kayıptır. Bu açıdan bilinen "en eski tarihli dünya haritası" Piri Reis'in çizmiş olduğu harita kabul edilmektedir (Kurt,2014).

Veri haritalarının gelişmesi bilgilendirme tasarımının önemli olaylarından biri olarak görülmektedir. Denizin konumu, karaların şekilleri, nehirler ve dağların nerelerde bulduklarını gösteren coğrafi özellikleri olan haritalar değil, kişiye ilgili konuya erişmek istediğini bilgiye sağlayan haritalardan bahsedilmektedir. Tarihsel olarak çok eski değildirler. Antik dönemlerde haritacılık girişimlerinin başladığını gösteren kaynaklar bulunmakla birlikte, o zamanki kaşiflerin ve coğrafya bilginlerinin küçük ya da büyük alanları haritalandırmaya çalıştığını göstermektedir. Bazen bir kıyı şeridini aktaran, kimi zaman bir maden ocağının nerede olduğu ile ilgili bilgi veren çizimler yapılmıştır (Jean, 2002, Akt. Güler). Erken dönem çalışmaları arasında yer alan veri haritalarını oluşturanların hemen hiçbiri tasarımcı ya da sanatçı değildirler. Çünkü bu projelerin üretildiği yıllarda bilgilendirme tasarımı ya da grafik tasarımın adı geçmemiş, disiplin olarak oluşmamıştır. Yapılan tüm çalışmalar bireysel bir çabanın ürünüdür. Seyrek aralıklarla yapılmış, yan yana gelmemiştir. Pek çoğu bu çalışmaları kurumları için yapmıştır. Elbette kurumun mu onları yönlendirdiği, yoksa kendi başlarına mı bazı şeylerin farkına vardıkları bilinmemektedir. Bilinen noktaysa, var olan verileri görselleştirmeye gereksinim duymalarıdır. Tüm bu bulgular ışığında günümüz koşullarında adı geçen tüm kişilerin, birer bilgilendirme tasarımcısı olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bilgilendirme tasarımının derinlerde yer

Resim 1. Kaşgarlı Mahmud'un Dünya Haritası

Resim 2. Piri Reis Dünya haritası

aldığı bu dönem, bir sonraki dönemin de hazırlayıcısı olmuştur. Disiplin, kendine özgü eğitim altyapısı, yöntemleri ve içeriği olan ve herhangi bir alanda yeni bilgi üretebileceğini ve söz konusu alanda daha ileri düzeyde bilgiler geliştirilebileceğini kanıtlamış bir araştırma alanına verilen isimdir (Berger, 2003). Her disiplinin kendine özgü doktrini, felsefesi, anlatım dili, terminolojisi, entelektüel öncüleri ve takipçileri bulunur. Tasarım süreci içinde görsel iletişim tasarımcısı teknoloji tanıyan, kullanan ve tasarımını yine teknolojinin kullanımına sunan bir noktadadır. Bu nedenle görsel iletişim tasarımı eğitiminde teknoloji önemlidir. Görsel iletişim işlevsellik bakımından farklı disiplinleri içinde barındırmasından dolayı eğitim programları içinde disiplinlerin ihtiyaçlarına yönelik bir çalışma uygulanmalıdır.

Görsel iletişim tasarımı eğitimi, tasarımcının eğitilmesi bağlamında dikkat edilmesi gereken bir konumda yer almaktadır. Görsel iletişimi sağlayan en iyi araçlardan biri olarak bilgilendirme tasarımı günümüzde insan hayatını kolaylaştırmak ve ulaşmak istedikleri bilgiye en doğru şekilde ulaşabilmesini sağlamaktadır. İş süreçlerinin etkinliği, bir kuruluştaki bilgi yönetimi olgunluğunun seviyesine bağlıdır. Bilgi haritalamanın teleolojik perspektifi, özellikle içeriğin iş birliğine dayalı bir şekilde doldurulması gibi sosyal ağ etkinlikleri aracılığıyla kullanılabilir. Bu süreç içerisinde bilgiyi en iyi şekilde yönetmek gerekmektedir. Değişen çevreye ve zamana paralel bir şekilde bilgilendirme tasarımı ürünlerinin de içeriğini ve bileşenlerini ağ toplumunun gereksinimlerini karşılayacak şekilde ve geleceğe yönelik bir biçimde güncellen-

mesi gereklidir. Bilgilendirme haritası, kişinin ulaşmak istediği veriye ulaşmasını sağlayan araçtır. Bu amaç doğrultusunda toplumun bu sürece uyum sağlaması ya da bu süreci doğru anlamlandırması için tasarımları oluşturacak tasarımcılara, bu tasarımların okunmasında öğrencileri eğitecek öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda görsel iletişim tasarımının öğretim ve tasarım sürecine ilişkin öğrenci görüşleri, bu süreci deneyimleyen bireyler olarak önem taşımaktadır. Araştırmanın problemi öğrencilerin bilgilendirme haritasına ilişkin görüşlerini tespit etmektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Eğitimciler fakültelerde tasarım alanında becerilerini geliştirmek için artık geçerliliğini yitirmiş bilgilerin bulunduğu, öğrencilerin mezun olduktan sonra kullanamayacağı bilgiler yüklemek yerine, sürekli değişime uğrayan bu bilgileri nasıl sunacakları konusunda yeniden düşünülmelidir. Bu çalışmanın amacı "Bilgilendirme Haritası" kavramının anlamını en geniş şekilde yeniden düşünmek ve bunu günümüz kiosk ortam teknolojisine uyarlayarak lisans düzeyi eğitime entegrasyonundaki süreci gözlemlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Bilgilendirme tasarımının güzel sanatlar eğitimindeki önemine ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
- Bilgilendirme haritası tasarımı konusundaki edindikleri bu deneyimin öğretmenlik deneyimlerine yansımaları konusunda öğrencilerin görüşleri nelerdir?
- Bilgilendirme haritası tasarımı eğitimi ve proje sürecine yönelik öğrencilerin görüşleri nelerdir?
- Gerçekleşen ders sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın süreci, ortam, katılımcılar, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma lisans düzeyinde gerçekleştirilen Grafik Tasarım VI dersi kapsamında Bilgilendirme Haritası Tasarımı sürecinin nasıl gerçekleştirildiğinin betimlenmesi amaçlandığından araştırma durum çalışması (case study) biçiminde desenlenmiştir.

Araştırmada durum çalışması sürecinin nasıl ilerlediği Yin'in (2014) tanımladığı biçimde Şekil 1'de gösterilmiş ve çalışma süreci bu şema dahilinde ilerlemiştir. Planlama aşamasında konu ile ilgili sorular belirlenerek alan uzmanından onay alınmış ve diğer araştırma yöntemleri ile karşılaştırmalar yapılarak çalışılacak konu için en uygun yöntemin durum çalışması olduğuna karar verilmiştir. Tasarım aşamasında hangi veri toplama

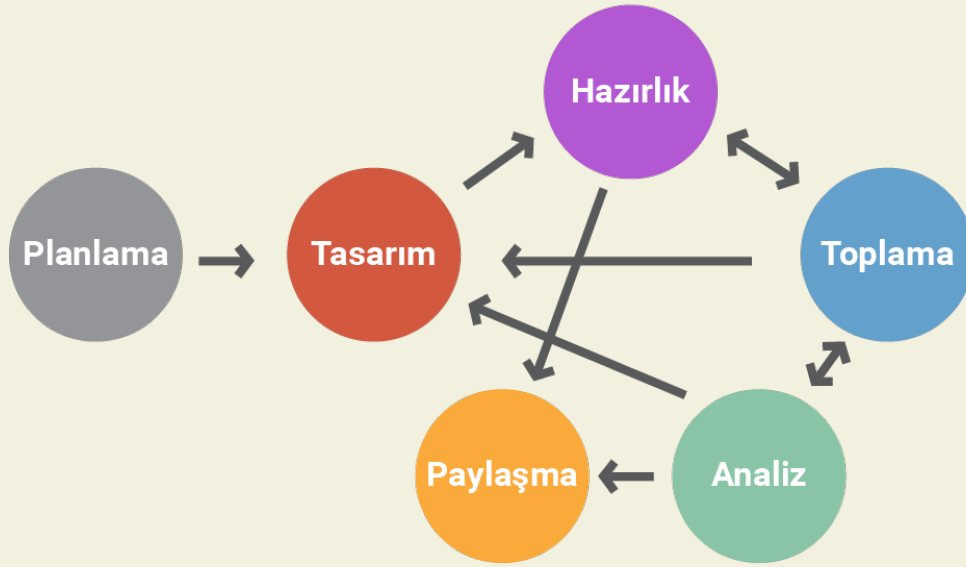
yöntemlerinin kullanılacağı, hangi analiz yönteminin kullanılacağına karar verilmektedir. Hazırlık aşamasında araştırmacı tasarlanan süreç için kendi yeterliliklerinin farkında olmalı ve eksik kaldığı konularda araştırmalarını yaparak sürece hazır olmalıdır. Toplama aşamasında ise belirlenen veri toplama yöntemleri kullanılarak araştırma yapılan konuda gözlem, görüşme, video ve ses kaydı verileri toplanmıştır. Toplanan veriler kanıtlara dayalı bir şekilde doğrudan alıntılarla kullanılmıştır. Analiz aşamasında ise toplanan veriler analiz edilerek bulgulara ulaşılmış ve bunlar alan yazından alıntılarla desteklenmiştir. Paylaşma aşamasında ortaya çıkan bulgular, katılımcıların gizliliği korunarak paylaşılmıştır.

2.2. Araştırma Ortamı

Araştırmanın uygulama süreci Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde, 2018-2019 öğretim yılı Bahar döneminde Grafik Tasarım VI dersinde gerçekleştirilmiştir. Grafik Tasarım VI dersi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Binasının 1. Katındaki Grafik I atölyesinde yürütülmüştür. Atölyenin düzenine ilişkin sınıf planı Resim 3'de görülmektedir.

2.3. Araştırma Katılımcıları

Bu araştırma için de Anadolu Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Programı 4. Sınıf Grafik Tasarım VI dersini

Şekil 1. Durum Çalışması Süreci (Yin, 2014)

Resim 3. Grafik I atölyesinin yapısı

seçen 9 öğrenci katılımcı olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılım için öğrencilerden gönüllü katılım formları ile izin alınmış, katılımcıların gizlilik hakları korunmaları için araştırmacı tarafından belirlenmiş kod kimlikler kullanılmıştır.

2.4. Veri Toplama Yöntemleri

Bu araştırma gözlem ve görüşme yöntemini içeren bir nitel araştırmadır. Sosyal olguların gözlenerek anlaşılacağı varsayımına dayanan gözlem yöntemi, nitel araştırmada, kendi içinde katılımcı, katılımcı olmayan gibi gruplara ayrılır. Nitel araştırmada durum çalışması, belirlenen bir konunun yoğun bir şekilde çalışmasını kapsamaktadır. Ama bu “durum” anlamı işlenen olay ya da uygulanan program gibi bir dizi işleme göre değişiklik gösterir. Durum çalışması katılımcı gözlemler, derinlemesine görüşmeler ile birlikte toplanan dokümanların ve tüm verilerin detaylı bir şekilde incelenmesini gerektirir. Birden fazla durumun düzenli bir şekilde karşılaştırılmasını gerektiren çalışma içerisinde örüntülerin aranması gerekse de yazım aşaması betimsel ve bütüncüdür (Glesne, 2012).

Araştırmacı bu araştırma içerisinde katılımcı gözlemci olarak bulunmaktadır. 4 haftalık süreç içerisinde dersin yürütücüsü ile birlikte dersin yürütülmesine katkıda bulunmuştur. Daha önceden bu alanda çalışan araştırmacı tecrübelerini öğrenciler ile paylaşmıştır. Katılımcı gözlemci olarak bu süreç içerisinde gözlemler yaparak bunları kayıt altına almıştır. Veri toplama araçları olarak araştırmacı notları, öğrenci ve araştırmacı günlükleri, video-ses kayıtları ve yarı-yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi Ve Yorumlanması

Veri analizi, verilerin düzenlenmesi, araştırma soruları çerçevesinde betimlenmesi ve yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır. Durum araştırmalarında veri toplama ile analiz eş zamanlı olarak yürütülerek, uygulamanın ve sürecin anlaşılmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmada doküman incelemesi, gözlemler, ses ve video kayıtları ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanan veriler “tematik analiz yöntemi” kullanılarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

2.6. Araştırmanın Geçerlik Ve Güvenirliği

Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986). Güvenirlik, bir çalışmanın veya deneyin benzer sonuçlar ile tekrar edilebilirliğinin derecesidir (Johnson, 2014). Araştırılan olgu veya olay hakkında bütüncül bir resim oluşturabilmesi için araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler kullanması gerekir. Araştırma konusunda genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesinin istenmesi inandırıcılık konusunda alınabilecek önlemlerden birisidir. Bu incelemede uzman, araştırmanın deseninden toplanan verilere, bunların

analizine ve sonuçların yazımına kadar olan süreçlere eleştirel bir gözle bakar ve araştırmacıya geri bildirimde bulunur (Yıldırım, 2016). Bu araştırmada analizler sonucunda ulaşılan sonuçlar ve ham veriler uzmanların görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanları tarafından yapılan incelemeler sonucunda çıkan temalar, alt temalar ve bunlara ilişkin alıntılar raporlaştırılmıştır. Bu araştırmada ders kapsamında elde edilen veriler doğrudan alıntılar verilerek araştırma içerisinde kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlarda öğrenci gizlilikleri nedeniyle öğrenci isimleri yerine kod isimleri kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında 2 hafta teorik, 2 hafta proje süreci olarak planlanan 4 haftalık ders süreci içerisinde ‘Görsel İletişimin Önemi’, ‘Eğitim Süreci’ ve ‘Eğitimde Uygulanabilirlik’ adı altında 3 farklı ana temaya ulaşılmıştır. Bu temalar araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda öğrencilere yöneltilen yarı-yapılandırılmış görüşme soruları üzerinden incelenmiş olup ders süresince elde edilen video ve ses kayıtları, öğrencilere ve araştırmacıya ait yansıtıcı günlükler doğrudan alıntılarla betimlenmiş, yorumlanmış ve veri çeşitliliği sağlanmıştır”.

Şekil 2. Araştırma Kapsamında Ortaya Çıkan Temalar

Gerçekleşen 4 haftalık ders sürecinin ders içeriği dersin yürütücüsü ve araştırmacı tarafından birlikte hazırlanmış olup alan uzmanı ile görüşülerek onayı alınmıştır. Birinci haftada ders içeriği, dersin işlenişinden bahsedilerek Görsel İletişim ve Bilgilendirme Tasarımı konuları anlatılmıştır. İkinci haftada Bilgilendirme Haritası konusu anlatılarak öğrencilere bu alan ile ilgili yapılmış örnekler gösterilmiştir. Daha sonra Bilgilendirme Tasarımının öğeleri ve ilkelerinden bahsedilerek planlanan proje süreci ile ilgili öğrenciler bilgilendirilmiştir. Üçüncü ve dördüncü haftalarda öğrenciler bir Bilgilendirme Haritası Tasarımı olarak Anadolu Üniversitesi kampüsünün kiosk ortam için kullanıma uygun tasarımlarını yapmışlardır. Proje sürecinin sonunda öğrenciler çalışmalarını sunum yaparak dersin yürütücüsü ve araştırmacıya anlatmışlardır. Toplanan veriler sonucunda ‘Görsel İletişimin Önemi’ ile ilgili 6 farklı, ‘Eğitim Süreci’ ile ilgili 5 farklı, ‘Eğitimde Uygulanabilirlik’ ile ilgili 3 farklı alt temaya ulaşılmıştır.

3.1. Görsel İletişimin Önemi

Görsel İletişimin Önemi temasına araştırmanın 'Bilgilendirme tasarımının güzel sanatlar eğitimindeki öneme ilişkin öğrenci görüşlerine yönelik yarı-yapılandırılmış görüşmeler, uygulamanın video kayıtları, katılımcı ve araştırmacı günlükleri aracılığıyla ulaşılan veriler yer almaktadır. Bu tema altında görsel iletişimin öğrencilerin günlük hayatlarındaki yeri ve BT algıları incelenmiştir.

3.1.1. Göstergibilim Algısı

Öğrencilere yöneltilen 'görsel iletişim nedir?' sorusuna yönelik oluşan 'Göstergibilim Algısı' alt temasında araştırmada yer alan Yağız'ın diğer öğrencilere göre daha bilinçli olarak görsel iletişimi tanımlayabildiğini söylenebilir. Konuyla ilgili araştırmacı düşüncelerini günlüğüne şu şekilde yansıtmıştır: "Yağız'ın görsel iletişimin tanımını yaparken kurumların bunu etkili ve kolay anlaşılabilir bir iletişim biçimi olarak kullandığını söylemesi ve görsel iletişimin temel amacının farkında olması bu konu ile ilgili farkındalığının diğer öğrencilerden yüksek olduğunu gösterdi (A.G. 13.02.2019)." Bu alt tema kapsamında öğrencilerin eğitim ortamlarındaki görsel iletişim araçlarını/ürünlerini tanımlarken verdikleri cevaplar konusunda emin olmadıkları gözlenmiştir.

Amerika Grafik Sanatlar Enstitüsü'nün 'Geleceği Tasarlama' projesinde belirlediği 2. trende göre; bu trend insanların günlük yaşamlarındaki karmaşıklığı, iletişimi, ürünleri ve insanlara etkili bir şekilde ulaşımını sağlayıp en verimli şekilde kullanmayı amaçlamaktadır. Bu açıdan baktığımız zaman öğrencilerin karşılaştığı örneklerin bu amaç ile benzerlikler gösterdiği ve buldukları çevredeki BT ürünlerinin hayatlarına yön verdiği anlaşılabilir.

3.1.2. Görsel İletişim Araçları

'Görsel İletişim' ve 'Bilgilendirme Tasarımı' ile ilgili görüşleri için öğrencilere üst üste sorulan sorulardan kaynaklı öğrencilerin bir bölümünde kafa karışıklığı oluşmuş olup iki konunun da aynı olduğunu ve görsel iletişim için yaptıkları açıklamaların ve tanımlamaların bilgilendirme tasarımı için de geçerli olduğunu söylemektedirler. Bu konu başlığında öğrenciler genellikle 'Bilgilendirme Tasarımı' kalıbından yola çıkarak ham bilgi veren araçları da bilgilendirme tasarımı içerisinde değerlendirmiştir. Kitaplar, bilgi formları gibi. Bazı öğrenciler BT'nin amacının ve ilkelerinin farkında olsalar da genel olarak öğrenciler BT'nin tanımını ve içeriğini net bir şekilde ya-

pamamışlardır. Bu konu ile ilgili öğrencilerde bir kafa karışıklığının ve alan bilgisi eksikliğinin olduğu söylenebilir.

3.1.3. Bilgilendirme Tasarımı Ürünlerinin Kullanımı

Ece 'BT ürünlerinin kullanımını, farklı alanlardan örnekler vererek 'görsel iletişim bilinci' bağlamında şu şekilde ifade etmiştir:

"Aklıma direk haritalar geldi ama şu an üzerinde konuştuğumuz için. Birincisi haritalar olabilir. İkincisi afişler de olabilir. Afişler de bunun içerisine giriyor. Broşürler. Şey briefing miydi onların adı? El ilanı gibi olanlar ama dergi gibi. Yine aynı şeye çıkıyor. Yani website tasarımları da buna girer mi bilmiyorum. Sonuçta bilgi almak için giriyorsun ve orada da bir görsellik oluyor. Kataloglar? Dergiler, gazeteler. Sayılmaz ama onlar çok tasarım." (G.1)

Metin ise 'BT ürünlerinin kullanımı' alt temasında düşüncelerini 'Görsel iletişimi eğitim ortamı ile bağdaştırma' bağlamında şu şekilde dile getirmiştir:

"Mesela bilinçlendirme adına sınıflarda olan küçük bilgi görselleri, hangi sınıfa ya da hangi bölümle ilgili olan afişler küçük mesela, derslik adı gibisinden... Derslik isimleri ve fakültenin girişinde olan fakültenin ismi. Bu da bence yani bu örneğe girebilir diye düşünüyorum. Çünkü başta belirttiğim gibi aslında bu görsel iletişim aslında bir insanı bilgilendirme, bilinçlendirme olduğu için bu şekilde de bu bölüme ya da buraya gelen insanların bilinçlenmesini sağlamak için yapılmıştır." (G.1)

Bulduğu ortamdaki görsel iletişim öğelerinin farkındalığını ölçmek için sorulan soruya Metin'in vermiş olduğu cevap içerisindeki derslik isimlerinin ve fakültenin ismi bölümü tipografik olarak da görsel iletişimin sağlandığı ve bunun bilincinde bu cevabı verdiğini düşünülebilir. Öğrencilerin gerçekleşen süreç ile birlikte bu konudaki farkındalıklarının arttığı gözlemlenmiştir.

3.1.4. Teknolojik Araçlar

Deniz bu konuya diğer öğrencilere göre biraz daha farklı

Şekil 3. Görsel İletişimin Önemi Alt Temaları

bir açıdan bakarak ‘Teknolojik araçlar’ alt temasını bilgisayarları bir görsel iletişim aracı olarak tanımlayıp, eğitim süreci içerisinde bu aracın kullanımı ‘İletişimin amacı’ bağlamında: *“Bilgisayarlarda bir görsel iletişim? Sonuçta buradan bir sanatsal çalışmalar oluşturuyoruz, insanlara aktarmaya çalışıyoruz. Burada alt anlam oluşturabilecek şeyler var. Yaptığımız çalışmaların içinde bu yüzden bu örnekleri verdim.”* (G.1) sözleriyle ifade etmiştir.

Bu durumu daha çok bilgi formu olarak algılayan Yeliz ise görüşmelerden önce tüm öğrencilere dağıtılan gönüllü katılım formlarını bilgilendirme tasarımı olarak tanımlayıp, Anadolu Üniversitesi’nin kullandığı anasistemi ile bağdaştırarak şu sözlerle ifade etmiştir: *“Ya mesela sizin bize biraz önce dağıttığınız formlar bilgilendirme. Ondan sonra mesela hani siteye giriş yapmadan önce bir bilgilendirme var. Hangi dönemde hangi dersler seçilecek onlar var.”* (G.1)

3.1.5. Bilgilendirme Tasarımı Amacının Farkında Olma

Bu alt temada İnanç, hedef kitlenin düşünülmesi gerektiğini vurgularken Ece ise yapılan tasarımların amacının bütünsel olarak düşünülmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Yağız Bilgilendirme Tasarımlarının normal tasarımlardan ayrıldığını, Metin ise günlük hayatta birçok Bilgilendirme Tasarımı örneği ile karşılaştığını dile getirmiştir. Bu bulgular sonucunda AIGA’nın “Bir Araya Getirme ve Küretörlük” olarak isimlendirdiği 2. trendin temel felsefesi ile birçok açıdan benzerlik gösteren BT amacına karşı öğrencilerin farkındalıklarının yüksek olduğu söylenebilir.

3.1.6. Bilgilendirme Haritası Kullanımı

Elde edilen veriler doğrultusunda bilgilendirme haritası kullanımının tecrübe ile benimsenme, haritalar ve teknolojiyi hayata dahil etme, ulaşım sistemleri haritası kullanımı alt temaları oluşmuştur. Öğrencilerin tecrübe paylaşımları sonucunda haritalar ve teknolojinin hayatlarında büyük bir noktada durduğu anlaşılmaktadır. Bu durumdan araştırmacı günlüğünde şu şekilde bahsetmiştir: *“Öğrencilerin birçoğunun ilk defa buldukları bir yerde teknolojiye ve telefonlarındaki navigasyonlara çok güvendiğini gördüm. Metin’in İstanbul’da karşılaştığı metro haritası örneği ve bundan etkilendiğini söylemesi BT ürünlerinin ne kadar hayatın içinde olduğunu gösteren güzel bir örnekti (A.G.13.02.2019).”* Öğrenci-

lerin ulaşmak istedikleri bir konuma ulaşmak için ilk tercihleri navigasyon ve dijital ortamlardaki haritalar olarak gözlenmektedir. Zaman zaman öğrencilerin buldukları çevredeki turistik şehir haritaları, ya da raylı sistem haritaları gibi BT haritalarına başvurdukları ve bunların kendilerine kolaylık sağladığını belirtmişlerdir.

3.2. Eğitim Süreci

Eğitim Süreci temasında araştırmanın ‘Bilgilendirme Tasarımını anlamını yeniden ele alınması ve eğitim sürecinin etkisine yönelik gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler, uygulamanın video kayıtları, katılımcı ve araştırmacı günlükleri aracılığıyla ulaşılan veriler yer almaktadır. Bu tema altında gerçekleştirilen Eğitim Sürecinin ve projenin etkisi incelenmiştir.

3.2.1. Tasarım Eğitiminin Etkisi

Gerçekleştirilen ders süreci kapsamında ortaya çıkan Tasarım Eğitiminin Etkisi alt temasında Nilüfer, tasarım bütünlüğünü daha iyi kavradığını, İnanç; eğitimcinin ve tasarımcının önemini, Yeliz; verilecek mesajın hedef kitle tarafından algısını daha iyi anladığını dile getirmiştir. Öğrencilerin görüşlerinin çoğunlukla olumlu olduğu ve ders sürecinin gelişimlerine katkı sağladığını Bilgilendirme Tasarımı ve İlkelerini konusunda farkındalıklarının arttığı gözlemlenmiştir.

3.2.2. Proje Sürecinin Etkisi

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen projede öğrenciler kiosk ortam kullanımına uygun Anadolu Üniversitesi haritası tasarımı yapmışlardır. Her öğrencinin farklı proje süreçleri yaşadığı görülmektedir. Yeliz tasarım sürecine başlamadan önce tüm Anadolu Üniversitesi kampüsünü gezerek kendisine eskiz bir harita çıkarmış ve gittiği yerlerin fotoğraflarını çekmiştir. Gerçekçilik ve doğru bilgi açısından bunu doğru bulduğunu söyleyen Yeliz; projedeki yaşadığı tasarım süreci ve dijital ortam üzerinde çalışmasını yürüttüğü programlarla ilgili yaşadığı sorunları ve problemleri nasıl çözdüğünü günlüğünde şu şekilde ifade etmiştir: *“Çözüm sonrası yaptığım araştırmaları ve kafamda olan tasarımı yavaş yavaş dijital ortama aktarmalarımı gerçekleştirmeye başladım. Şu an daha pratik olarak illüstratörde yaşadığım problemleri photoshoptan yaşadığım sorunlara illüstratörde çözüm buluyorum. İkisinde de çözüme ulaşamadığım*

Şekil 4. Eğitim Süreci Alt Temaları

noktalarda tutoriaları izleyerek çalışmalarımı yürütüyorum(Ö.G. 09.03.2019).”

Resim 4. Yeliz'in eskiz olarak çizdiği harita

Deniz'in araştırmacı yapısının öne çıktığını gözlemleyen araştırmacı günlüğünde bu durumdan şu şekilde bahsetmektedir: “Deniz tüm süreç içerisinde araştırma konusu üzerinde en çok vakit harcayan öğrencilerden biriydi. Yapacağı proje için internette bulduğu kaynakların yetersiz geleceğini düşündüğü noktalarda kendisinin fotoğrafçılık yolunu tercih ettiğini gözlemledim (A.G. 13.03.2019).” Öğrencilerin projeyi benimseyerek bu konuda yeni fikirler ürettiği ve bunları geliştirmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Aynı zamanda bu süreç ile birlikte farkındalıklarının arttığı ve araştırmacı yönlerinin geliştiği gözlemlenmiştir.

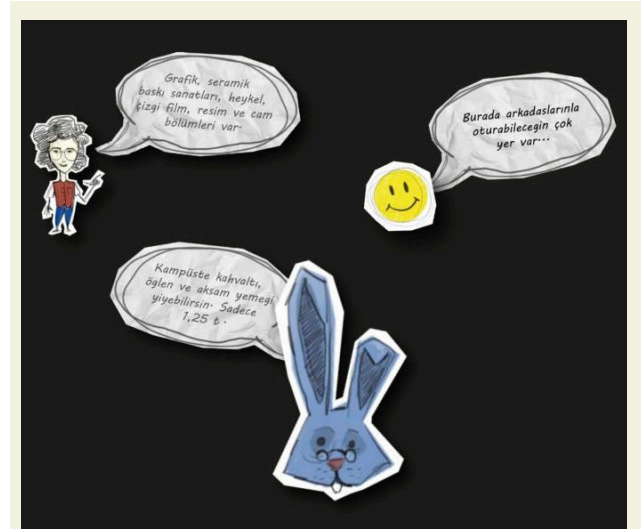
3.2.3. Çok Boyutlu Düşünme

Kiosk ortamlar için yapılan tasarımlardaki en önemli etkenlerden biri kullanıcıya kolaylık sağlamaktır. Bu bağlamda oluşturulan tasarımlarda öğrencilerin yaptıkları tasarımları test edilebilirlik, alternatif iletişim ağları kurma ve hedef kitlenin önemi gibi kavramları tasarladıkları proje süreçlerini dahil ettikleri ve çok boyutlu düşünme yetilerini geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

3.2.4. Hikayeleştirme

Burcu ve Deniz ders süreci bittikten sonra geçilen proje aşamasına önyargılı olduklarını ama sürece dahil oldukça ve çalışmaya başladıkça bu durumu aştıklarını dile getirmişlerdir. Hikayeleştirme alt teması kapsamında Yağız'ın farklılık arayışında olduğu ve belirli bir hikaye örgüsü oluşturup bunun üzerine kurguladığı tasarımı ile ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Ben kendi yaptığım işte de finalde diyalogu ön planda tutmak istedim. Yani yapılan şeyin biraz daha duygusal olarak insanlara ulaşabileceğini fark ettim yani düz bir piktoqram yerine mesela bir karakter ekleyip onu konuşturmak daha popüler çizgi roman, oyun gibi şeylerin anlatım diline kazandırılması böyle konularda. O yüzden öyle bir işte çalışmak isterdim. Basit bir bilgilendirmeden çok biraz daha eğlenceli olması tercihim (G.2).”

Resim 5. Yağız'ın tasarımında kullandığı karakterler

3.2.5. Planlama

Gerçekleştirilen 4 haftalık ders sürecinden sonra planlamanın önemini fark ettiklerini söyleyen öğrenciler tasarımlarına başlamadan önce tüm süreci planlamaları gerektiğini ve önceliğin bu olması gerektiğini söylemişlerdir. Yağız gerçekleştirilen ikinci görüşmede: “Benim bu çalışmada en çok edindiğim tecrübe halı dokur gibi bir çalışma olduğu için planlama konusuydu. En başa istisnasız onu koymanın gerektiğini fark ettim (G.2)” sözleriyle bu durumu ifade etmiştir. Nilüfer ve Metin ise yapılan proje sonunda çıkan işleri değerlendirerek bu işlerin hayata geçmesi ve kullanılmasının üniversite ve öğrenim gören öğrenciler için çok faydalı olacaklarını dile getirmişlerdir.

3.3. Eğitimde Uygulanabilirlik

Eğitimde Uygulanabilirlik temasına lisans düzeyinde gerçekleşen ders kapsamında öğrenciler harita tasarımı çalışmaları ile bilgiyi, bilgilendirme tasarımı materyaline nasıl dönüştürdüklerine yönelik bulguları bu tema altında öğrencilerin kazandığı edinimlerin ve bunların uygulanabilirliği konusu üzerinde durulmaktadır.

3.3.1. Tecrübe Paylaşımı

Bilgilendirme Tasarımının grafik tasarım dersinin içeriğine entegre edilmesi bağlamında gerçekleştirilen projede Tecrübe Paylaşımı alt temasında öğrencilerin eğitim odaklı düşünmeyi öğrendikleri görülmektedir. Öğrencilerin süreç içerisinde karşılaştıkları problemleri ve ürettikleri çözümleri birbirleri ile paylaştıkları gözlemlenmiştir. Nilüfer ve Metin Anadolu Üniversitesi için bilgilendirme haritası tasarlamaktan keyif aldıklarını ve benzer proje süreçlerinin buldukları okul içerisinde eksikliklerin tespit edilerek yapılabileceğini ve bunların da öncelikli olarak öğrenciler daha sonra da çalışan insanlar için olumlu etkileri olacağını ve buldukları çevreyi tanımaları açısından faydaları olacağını söylemektedirler. Araştırmacı bu durumdan günlüğünde şu şekilde bahsetmektedir: “Öğrencilerin yapılan projeyi benimseydiğini görüyorum. Eğitim gördükleri okulu tanımalarına yardımcı olan bu proje sayesinde okulun ve içerisinde ya-

şayan öğrencilerin eksikliklerini daha net bir şekilde görebiliyorlar. Bu çıkarımlarını öğretmenlik hayatlarında da kullanabileceklerini düşünüyorum (A.G. 13.03.2019).”

3.3.2. Kişisel Gelişim Gösterme

Öğrenciler, Bilgilendirme Tasarımı konusunda edindikleri bu tecrübeyi öğretmenlik hayatlarına yansıtma konusunda olumlu düşüncelere sahip olduklarını dile getirmişlerdir. 4 haftalık süreç içerisinde gerçekleştirilen hem teorik olarak hem de yaptıkları proje ile birçok farklı alanda kişisel olarak geliştiklerini söyleyen öğrenciler tasarım sürecinde özgürce hareket etmeleri ve karşılaştıkları durumlara kendilerinin çözüm üretmesinin faydalı olduğunu ve bu tecrübeyi hayatının birçok noktasına aktarabildiklerini söylemişlerdir.

3.3.3. Eğitimde uygulamanın önemi

Gerçekleştirilen proje süreci ile öğrencilerin farkındalıklarının arttığını dile getirdikleri görülmektedir. Aynı zamanda burada edindikleri tecrübenin bir öğretmen olarak yapılacak uygulamalar kapsamında öğrenciler için ilgi çekici öğretim yöntemlerinden olabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu başlıkta incelenen bulgular AIGA'nın "Ortaya Çıkan Tasarımlarda Hesap Verilebilirlik" olarak isimlendirilen 7. trendi ile benzerlikler göstermektedir. Öğrencilerin hem tasarımcı hem öğrenen tarafta buldukları bu çalışmada, öğrencilerin araştırmacı yapıya sahip olması ve bunu meslek hayatında kullanabilmeleri açısından tecrübe kazanımı sağlanmıştır. 7. trende göre; Tasarım için önemli noktaları belirleyen sayma ve ölçme kültüründe, tasarım uzmanları araştırma uzmanlarına güvenmektedir. Önümüzdeki yıllarda pratik yapmayı bekleyen lisans öğrencileri, günlük çalışmalarında araştırma bulgularını okuyabilmeleri ve uygulayabilmeleri için "araştırmaya açık" olmalıdır. Ayrıca üniversite düzeyinde ders vermeyi veya profesyonel ofisleri yönetmeyi bekleyen lisansüstü öğrencilerin "araştırmaya hazır" olmaları gerekir (http-1).

4. Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde Araştırmacı, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölü-

mü'nde açılan Grafik Tasarım VI dersi kapsamında bu dersi seçen ve araştırmada katılımcı olmayı kabul eden 9 öğrenci ile 4 haftalık ders sürecini gözlemlemiştir. Bu süreç içerisinde elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmanın sonuçları sunulmuştur. Bu kapsamda araştırmanın bulgularının analizi ile 'Görsel iletişim önemi', 'Eğitim süreci' ve 'Eğitimde uygulanabilirlik' olarak üç ana temaya ulaşılmıştır.

4.1. Görsel İletişimin Öneme Yönelik Sonuçlar

Bu başlık altında öğrencilerin gerçekleştirilen ders öncesinde Görsel İletişim (Gİ) ve BT konuları hakkında temel bilgilerinin olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Ders süreci öncesinde edinilen bulgular kapsamında bazı öğrencilerin alan bilgisi eksiklerinden kaynaklı çekingen davranışları gözlemlenmiştir. Yaşadıkları çevredeki Gİ ve BT ürünlerinin ilgi çekici olduğunu ve günlük yaşamlarında verdikleri kararlar üzerinde etkisi olduğunu söyleyen öğrencilerin BT öğelerini ayırt edebilme konusunda problem yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bilgisayar, televizyon, telefon gibi teknolojik iletişim araçları öğrenciler tarafından Gİ araçları olarak algılanmaktadır. Ders öncesi süreçte yapılan görüşmede BT ve Gİ ürünlerinin tamamen aynı olduklarını düşünen öğrencilerin eğitim sürecinden sonra bu düşüncelerinin değiştiği gözlenmiştir. BT ürünlerinin insanların hayatlarını anlık bir şekilde yönlendirdikleri ve kararlar vermelerinde etkili oldukları, güvenebilecekleri bir araç olarak görüldüğü gözlemlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin ders süreci sonrasında yaşadıkları çevredeki bilgilendirme tasarımı haritalarına, BT ve Gİ ürünlerine karşı duyarlılıklarının ve farkındalıklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Süreç sonucunda 2 öğrenci BT ürünleri ile günlük hayatta pek fazla karşılaşmadıklarını sadece spesifik durumlarda karşılarına çıktığını dile getirmişlerdir.

4.2. Eğitim Sürecine Yönelik Sonuçlar

Öğrenciler BT'nin günlük hayatta etkili kullanımı için BT eğitiminin gerekliliğinin önemini farkına varmışlardır. Öğrenciler gerçekleştirilen proje içerisinde teknoloji kullanımını eğitim süreçlerinin bir parçası olarak görmektedirler. Yapılan proje sonrasında ise öğrenciler projeyi planlamanın önemini kavramıştır. Yaptıkları bilgilendirme tasarımı haritasında sorumluluk ve kapsamlı çalışmanın bilincine varan öğrenciler hedef kitle seçimini bu süreçte ön planda tutmuşlardır. Süreç içerisinde öğrenciler zamanlarını verimli kullanma konusunda problem yaşadıkları gözlemlenmiştir. Süreç sonunda elde edilen bulgularda bu konuda farkındalıklarının arttıkları gözlenmiştir. Proje sürecinin kendileri için zorlayıcı olduğunu dile getiren bazı öğrenciler proje süreci içerisinde kullandıkları dijital ortam araçları üzerinde gelişim kaydettiklerini dile getirmişlerdir. Proje süreci içerisinde öğrenciler; süreç yönetimi ve araştırma yapmanın kendileri için faydalı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Eğitim süreci içerisinde öğrenciler BT'nin önemini kavradıklarını dile getirmişlerdir. Ders süreci sonunda öğrencilerin BT ile ilgili bilgilerinin ve farkındalıklarının arttığı gözlemlenmiş olup öğrencilerin büyük bir bölümü Bilgilendirme Tasarımı ve Görsel İletişimin tanımını ra-

hatlıkla yapabilmüşlerdir. Eğitim sürecinin öğrenciler üzerinde olumlu ve geliştirici bir yönü olduğu söylenebilir. Tüm öğrencilerin bilgilendirme tasarımı haritası ile ilgili gerçekleştirilen proje sürecini benimsedikleri ve keyif aldıkları gözlenmiştir. Bu açıdan yapılacak proje seçiminin öğrencilere uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır. Seçilen projenin etkisi ile öğrencilerin süreç içerisinde öğrendiği bilgiler ile günlük yaşamda karşılaştıkları örnekler arasında bağ kurdukları gözlenmiştir. Aynı zamanda proje süreci içerisinde öğrenciler birbirleri ile beyin fırtınası yaparak sürekli paylaşımlarda bulunmuşlar ve süreci grup çalışması mantığı ile sürdürmüşlerdir. Gerçekleştirilen araştırmada 4 haftalık eğitim süreci içerisinde 2 haftalık proje sürecinin öğrenciler için yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan öğrencilerin proje için ayrılan zamanın yetersiz olduğu düşüncesinde oldukları gözlenmiş olup; çalışma yöntemi konusunda serbest bırakılan öğrencilerin neredeyse tamamı kendilerine temel bir çalışma örneği seçerek ve bunu geliştirerek bu süreci tamamlamıştır.

4.3. Eğitimde Uygulanabilirliğe Yönelik Sonuçlar

BT'nin eğitimde uygulandığı takdirde daha akılda kalıcı olacağı ve öğrenmeyi hızlandırdığı durumu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler proje içerisinde vakit geçirdikçe projeyi benimseyerek projeyi geliştirmeye yönelik yeni fikirler belirtmişlerdir. Proje içerisinde Anadolu Üniversitesi için yapılan bilgilendirme haritası tasarımının öğrenciler tarafından benimsendiği gözlenmiş, süreç içerisinde edindikleri kazanımlardan sonra öğrenciler; eğitimciler ve üniversitede eğitim gören öğrenciler için faydalı olabilecek ya da başka alanlarda kullanılacak alternatif proje fikirleri sunmuşlardır. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen birçok disiplini bir arada kullanmayı gerektiren bu projede öğrenciler edindikleri kazanımlarının önemli olduğunu ve bunları öğretmenlik hayatlarında, ya da farklı bir alanda da kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte proje kısmında öğrencilerin seçilen konuyu ifade etme yöntemi olarak serbest bırakılmasını öğrencilerin bir bölümü çok faydalı bulduklarını dile getirirken, diğer öğrenciler ise bu kadar serbest bıraktıkları için zorlandıklarını dile getirmişlerdir.

Kaynakça

- Berger, J. and Peter, L. (2015). *Modernite, çoğulculuk ve anlam krizi*. Ankara: Heretik Yayınları
- Burke, P. (2004). *Bilginin toplumsal tarihi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları
- Dökmen, Ü. (2005). *İletişim çalışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş (çev. Ersoy, A.)*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Güler, T. (2008). *Grafik tasarımda yeni bir alan: Bilgilendirme tasarımı ve bir uygulama*. Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Güngör, N. (2011). *İletişim kuramları ve yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- http-1: <https://www.aiga.org/aiga-design-futures/accountabilit-y-for-anticipatingdesign-outcomes/>
- JEAN, G. (2002). *Yazı insanlığın belleği (çev. Nami Başer)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Johnson, A. P. (2014). *Eylem araştırması el kitabı. (Çev. Ed. Y. Uzuner ve M. Ö. Anay)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kirk ve Miller, (1986). *Reliability and Validity in Qualitative Research*. California: Sage Publications.
- Kurt, Y., Ünlü, E. (2014). *Uluslararası piri reis sempozyumu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Şerbetçi, M. (1999). *Türk haritacılığı tarihi*. İstanbul: HKMO.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. Baskı)*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2014). *Case study methods: Design and methods (5. Baskı)*. Thousand Oaks: Sage Pbc.